

Janina Skotnicka

Zimni ogrodnicy

Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach 25, 375-376

2010

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

czości Marianny Wiśnios. Namalowała go około 1960 roku, tj. we wczesnym okresie swej twórczości, kiedy tworzyła wyłącznie dla siebie – z głębokiej wewnętrznej potrzeby. To z tego okresu wywodzi się cykl ekspresyjnych malowideł, zwłaszcza pasyjnych, dyktowanych żarliwą modlitwą różańcową i najbliższymi jej Tajemnicami Bolesnymi. Artystka dysponowała wówczas niezwykle skromnymi środkami plastycznymi, malowała na papierze opakunkowym, kawałkach wysłużonych tapet ściennych. Szkicowała ołówkiem, posługiwała się akwarelami szkolnymi, wolne przestrzenie wypełniając barwnikami do ścian lub tkanin przy użyciu „gałganka” maczanego w farbie. Malując aureole świętych, migocące gwiazdy, słońce, księżyc wykorzystywała jedynie dostępny jej „srebrol” do malowania kuchennych drzwiczek; użyteczna jej była także farba do malowania podłogi.

Intuicyjne wyczucie kolorystyki, twórcza inwencja, a nade wszystko bogata wyobraźnia, sprawiają, że Jej obrazy przemawiają do odbiorcy bezpośrednio i szczerością przekazu treści autentycznie i głęboko przeżywanym. Prace tej wybitnej artystki, znanej nie tylko w naszym regionie znajdują się w kolekcjach licznych polskich muzeów, oraz w znaczących kolekcjach prywatnych w kraju i poza jego granicami.

M. Wiśnios

ZIMNI OGRODNICY

Il. 3, 4, 5. *Zimni Ogrodnicy*

Adam Zegadło (1910-1989)

Zimni Ogrodnicy

1964

MNKi/E/1523-E/1525

Pankracy (12 maja), Serwacy (13 maja) i Bonifacy (14 maja) – to święci kościoła katolickiego, a w ludowej tradycji rolniczej – trzej wiosenni Zimni Ogrodnicy. W zbiorach etnograficznych rzeźbiarskie wizerunki Zimnych Ogrodników – „chłopskich świętych” pozostawił Adam Zegadło z Krzyżki koło Suchedniowa. Prace dokumentujące pierwsze próby rzeźbiarskie tego ludowego artysty, wykonane zostały w 1964 roku.

Rzeźby wystrugane są w okrągłych osikowych klockach i pomalowane temperą o śmiałym zestawieniu barw, jak np. czerwony płaszcz i zielona szata św. Pankracego, która jest tłem dla jego długiej, fioletowej brody. Bryły postaci są zwarte, modelunki uproszczone, gesty upozowane, a twarze wyraziste o wypukłych oczach i pogodnym uśmiechu, tak charakterystycznym w twórczości artysty.

Religijność i zapobiegliwość ludowa uczyniła z tych świętych patronów rolników i ogrodników – orędowników pomocnych podczas wiosennych przymrozków. Charakter ludowego kalendarza rolniczego, opartego na średniowiecznym kalendarzu kościelnym, oddają doskonale znane do dziś przysłowia. Są to swoiste prognozy meteorologiczne powiązane z kultem świętych – patronów poszczególnych dni roku.

Zimni Ogrodnicy razem z *Zimną Zośką* to ostatnie dni wiosennych przymrozków, po których, jak wynikało z obserwacji pogody, nie powinny już szkodzić roślinom.

- *Pankracy, Serwacy i Bonifacy – źli na ogrody chłopacy.*
- *Przed Pankracym nie ma lata, po Bonifacym mróz odlata.*
- *Gdy w maj dobry Serwacy, dobry w czerwcu Bonifacy* (5.06).
- *Jak się rozsierzdzi Serwacy, to wszystko zmrozi i przeinaczy.*
- *Przed Serwacym noc mrozy zwykle u nas mają, gdyby po nim nastały, szkody narabiają.*

Wizerunki *Zimnych Ogrodników* zostały przez autora swobodnie zinterpretowane, zgodnie z własnym wyobrażeniem. Każdy świętek ma swój atrybut: suchą gałązkę, gałązkę z owocami, ptakami. Wiedzę o tych atrybutach czerpał Adam Zegadło z utrwalonych w pamięci opowiadań dziadka. Wszystkie prace opatrzone są sygnaturą autora, a dla ułatwienia identyfikacji świętych – czytelnym tytułem, namalowanym białą farbą.

SIANOKOSY

Sianokosy

Tadeusz Żak (1925-1998)

Sianokosy

Olej / płótno, 89,5x131 cm

1980, kupiony do zbiorów w 1982